

PELS CAMINS DEL CARRASCLET PRIORAT

78a EXCURSIÓ CONEGUEM CATALUNYA

29 OCTUBRE 2023

**78a Sortida del cicle “Coneguem Catalunya”
Pel camins del Carrasclet
(Priorat)**

29 d'octubre de 2023

HORARI PREVIST

Sortida autocar de la plaça de l'estació Vilanova i la Geltrú	07,30 h
Falset Esmorzar	09,00 h
Opció turística: Tomb per la vila de Falset fins que l'autocar ens recull per portar-nos a Capçanes	11,45 h
Opció Caminaires: Sortida autocar cap a Marçà	09,45 h
Inici de la Caminada	10,00 h
Arribada a Capçanes	12,15 h
Retrobament dos grups a Capçanes i visita població (probable acompanyant per parlar-nos de Carrasclet)	12,30 h
Tornada tots plegats a l'autocar cap a Marçà	13,30 h
Ullada ràpida al poble abans de dinar: rentadors...	13,45 h
Dinar al Restaurant «La Miloquera»	14,00 h
Sortida de Marçà cap a Vilanova	16,00 h
Arribada a Vilanova aprox.	18,00 h

UN TOMB PELS CAMINS DEL CARRASCLET

EL PRIORAT INSPIRA

Anar al al Priorat és obrir una finestra a un món de calma, de tranquil·litat, de poesia, d'inspiració...

Al Priorat sempre s'hi torna perquè cada petjada és un cúmul de sentiments inoblidables que inevitablement et lliguen per sempre més a la seva terra. La gent és amable, el ritme es suau, els pobles de postal, la gastronomia convida a entaular-se una llarga estona i la poesia visual dels seus paisatges t'atrapa i et fa sentir una felicitat desconeguda.

És terra de calor i de fred, de fantàstics olis, de llicorella, pissarra i argila, de boscos, de muntanya, de llum, de sol i pluja, de terrasses i feixes de ceps interminables que dibuixen les millors orografies en uns indrets que no són fàcils ni amables per treballar, però que la seva personalitat els fa únics.

El Priorat és una comarca a cavall entre el Baix Camp i les Terres de l'Ebre amb una superfície de 496'6 km² i una població de 9971 habitants.

La seva economia es basa principalment en les vinyes.

(paràgrafs extrets d'una publicació de Maria Rosa Ferré, reconeguda professional fotògrafa i gran coneixedora de la zona del Priorat).

CAPÇANES

Capçanes és un municipi de la comarca del Priorat. Té una gran riquesa en construccions de pedra seca. A la zona de les Taules s'aplega una gran diversitat d'elements de pedra seca en un espai força reduït. S'hi poden observar marges, barraques, soplugs, corrals, cocons, armariets, arnes clapers, recers i un forn de calç. Tot plegat ha permès el disseny de la Ruta de la Pedra Seca, un itinerari que té per objectiu donar a conèixer aquest patrimoni tan valuós i, també, recuperar els noms i renoms de les edificacions i dels seus antics propietaris.

És el poble natal del famós soldat i guerriller antiborbònic **Pere Joan Barceló**, més conegut com a **Carrasclet**, que va participar activament en la Guerra de Successió i es va mantenir en la clandestinitat i en la resistència un cop acabada aquesta guerra, fins que es va exiliar a Viena, on va romandre fins a la seva mort, servint l'emperador Carles.

Es troba en una vall encerclada per serres i travessat per diversos barrancs que concorren a la riera de Capçanes, a la conca del riu Siurana. Caminant per una completa xarxa de senders, s'arriba als racons més inhòspits de la serra de Llaberia. A més, a Capçanes s'inicia la **Ruta del Carrasclet**, guerriller al qual se li ha dedicat l'escultura que trobem a l'entrada del poble.

L'economia del terme s'ha basat tradicionalment en el sector primari. El conreu més estès és la vinya, seguida a força distància d'ametllers, oliveres, avellaners i alguns cirerers. La producció de vins de qualitat inclou un

dels únics vins "kosher" (apte per a la religió jueva) que es manufacturen a l'Estat espanyol, el qual depèn del Celler de Capçanes i Secció de Crèdit SCCL, cooperativa fundada el 1933 i que pertany a la DO Montsant.

MARÇÀ

És un municipi de la comarca del Priorat, situat al sud de la comarca. Queda just al sud del cap de comarca, Falset, i, a més està envoltat pels termes municipals de Pradell de la Teixeta, Collejou (que pertany al Baix Camp), a l'est, Capçanes i els Guiamets al sud, i el Masroig a l'oest.

El nom del turó que personalitza Marçà, la Miloquera, on hi havia hagut el castell de Marçà, pren el nom de la miloca, una espècie de mussol de muntanya, que actualment gairebé només es troba al Pirineu. Aquesta au nocturna devia ser molt abundosa altre temps en aquest turó, i la presència d'aquests animals, una realitat molt viva per als marçalencs, que eren ben bé a sota de l'hàbitat de les miloques.

L'església de Santa Maria, d'estil neoclàssic, amb elements barrocs, data de mitjans del segle XVIII. El campanar disposa de 4 rellotges, que és de l'any 1930. L'escultura de Sant Joan Baptista, ubicada a la fornícula de la façana, damunt de la porta principal, és obra de l'escultor local Marcel·lí Giné i Folch, "Marçà-Giné".

Els rentadors públics són una edificació de l'any 1864, just a la vora de la font pública. Des del 1864 sempre hi ha rajat aigua, nit i dia. Hi ha un abeurador per a animals.

FALSET

El nucli antic, creat entre l'església i el castell, i conegut com a Malanyet, va créixer amb una sèrie de carrers paral·lels, que uneixen el carrer de Dalt i el carrer de Baix (entre aquests carrers paral·lels cal comptar-hi la plaça de la Quartera). Es conserven fragments de les muralles medievals (Portal del Bou -únic que queda dels cinc que hi hagué-, Carrer del Vall de les Moreres i adjacents), així com la fortificació d'època moderna que va engrandir la fortificació medieval, de la qual pràcticament només es conservaven les dues torres que caracteritzen el Castell de Falset.

El centre de Falset està marcat per la **plaça porxada de la Quartera**, que té la particularitat d'estar orientada en pla inclinat.

Cada dimarts s'hi celebra **mercat** i acull els edificis històrics més destacats de la població, com el **palau dels ducs de Medinaceli** (1630), d'estil renaixentista, que és l'actual seu de l'Ajuntament, i el **palau dels comtes**

d'Azara (segle XVIII), amb elements renaixentistes i ocupat pel Consell Comarcal del Priorat.

Altres indrets destacables dins el nucli són la **plaça Vella**, de forma rectangular, que encara conserva dos dels costats porxats; la **font del Batlle** i els seus antics rentadors, i l'**església arxiprestal de Santa Maria** (1770), de tres naus i campanar, amb elements barrocs, que conserva les despulles de Santa Càndia.

També cal remarcar el **celler cooperatiu modernista** (1919), obra de Cèsar Martinell, i el **portal del Bou** (segle XII), l'únic que queda dels cinc que tancaven la vila i on encara es pot veure un bon tram de l'antiga muralla.

En un extrem del poble, dalt del turó més alt, s'alça el castell, amb dues torres quadrades massisses. Actualment es troba en la fase final del procés de remodelació per convertir-se en un **Centre Etnològic i d'Interpretació del Vi del Priorat**.

Documentat des del 1199, va ser residència habitual dels comtes de Prades i hi van néixer les reines Elionor de Xipre i Margarida de Prades. Des del 1825 i fins ben entrat el segle XX va fer les funcions de presó.

Del Poeta del Priorat, Salvador Extrem i Fa (1893-1936), us proposem llegir (en l'ortografia original) un petit fragment del seu poema "Cançó de comiat", inclòs al recull Elegia del Priorat.

"Adéu, vila de Falset,
campanâ, creu decantada,
carrê estret i costarut,
portal vell, roja teulada.

Vinya magra del coster,
avellanar de la plana,
oliver verd clâ verd fosc,
hort petit, poma, magrana.

Terra de les set colors
meitat erm, meitat conrada,
albe dret i xop gegant,
font d'argent i barrancada.

Muntanya colô d'aram,
colô d'or, colô de plata,
muntanya de llacorell
calumniada d'ingrata».

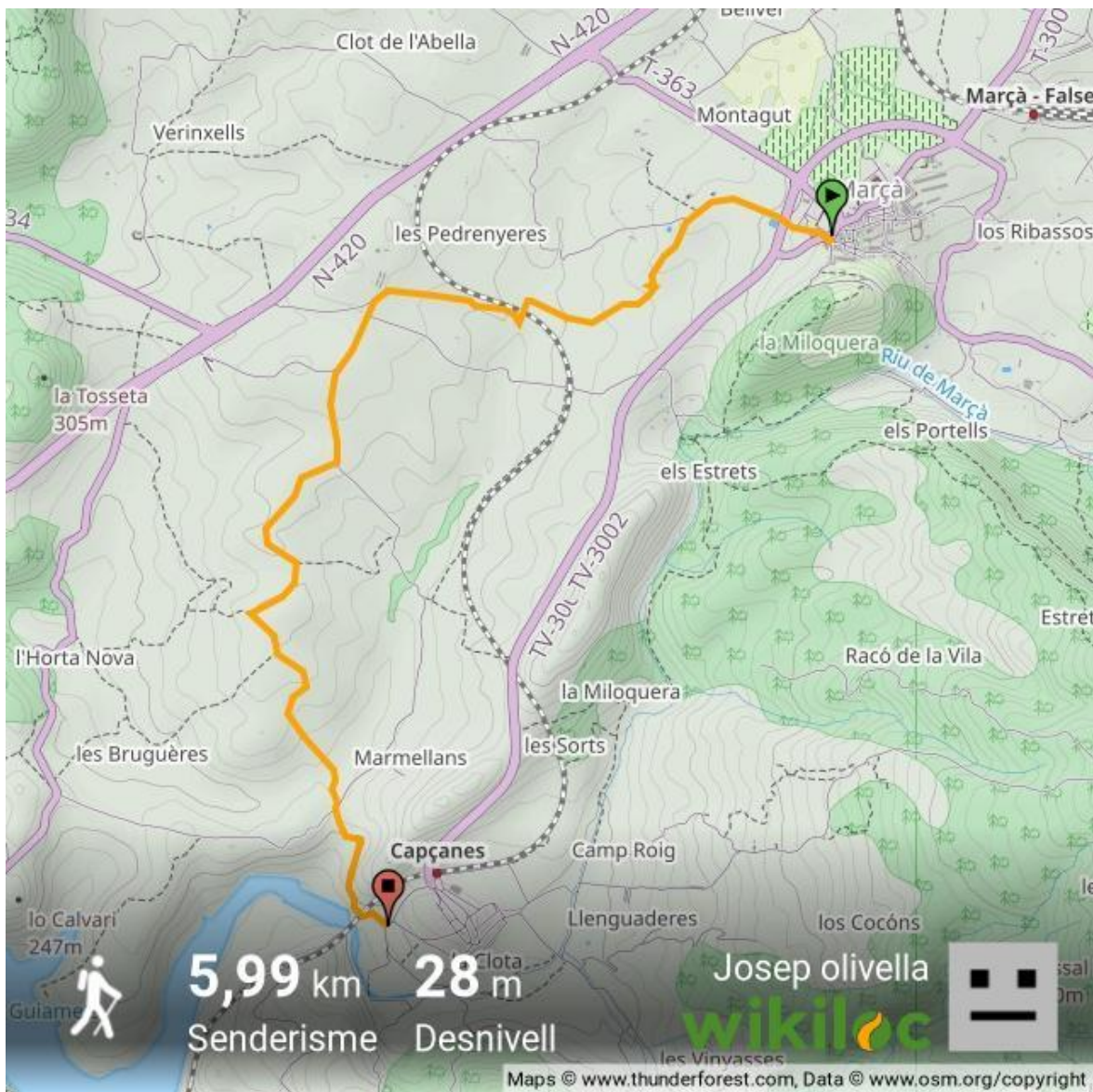
DESCRIPCIÓ DEL RECORREGUT MARÇÀ-CAPÇANES

5,99 km i 28 m desnivell

Es surt del poble pel carrer de Móra i es creua la carretera de Capçanes. Es troba un pal de senyals i es continua en direcció a Capçanes pel camí de les Pedrenyeres seguint les marques grogues, un camí ample i planer, en un paisatge molt amable i acuradament treballat pels pagesos.

Després d'una suau pujada el camí davalla a la barrancada per anar a trobar el pont de la via del tren. Es creua per sota i es remunta fins a sortir a prop d'una granja. Les marques grogues ajuden a seguir l'itinerari, que planeja entre camps de vinyes i oliveres. Es passa a prop del mas d'en Pere Blanc i, poc després, es davalla fins al fondo de la barrancada, per sortir, de seguida, a la carretera de Capçanes als Guiamets (TV-3002). Es continua a l'esquerra per la carretera i es passa sota l'espectacular pont de ferrocarril poc abans d'arribar a Capçanes.

NOTES:

Informació extreta de:

<https://www.turismepriorat.org/ca/comarca/municipis/falset>

<http://www.capcanes.org/>

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Marçà>

<https://es.wikipedia.org>

Lo Carraslet, Crònica d'un irreductible (1687-1743); Jaume Borràs i Galceran (2020);
Silva editorial

Portada: Josep M. Also

Fotografies de M. Carme Barceló i Pep Olivella,
i altres extretes de <https://es.wikipedia.org>

La preparació d'aquesta 78a Sortida ha estat realitzada per membres de la Secció de Cultura de
l'Agrupació Excursionista Talaia, octubre de 2023

Poemes de J. Verdaguer per ser llegits durant el recorregut, relacionats amb el paisatge que veiem:

LO CAP DE NÚVOL

Al bell cim d'una cinglera
que, endreçada a sol ixent,
apar una immensa proa
si la muntanya un vaixell,
com un corb vora sa presa
para son vol Lucifer.
Si Garí el vegés posar-se
diria com un pagès:
“Eix cap de núvol tan negre
no és signe de bon temps.”
Plega ses ales fumades,
rotlla sa cua de serp,

d'anacoreta es disfressa
baix la figura d'un vell,
d'un vellet de testa rasa
i de barba com la neu.
Se posa una vella túnica
i una corda per cinyell,
malcobrint amb pell dovella
los seus aires de guineu,
i espera allí, com un enze
vora el ram untat de vesc,
que vinga a lligar-s'hi d'ales
l'anacoreta ignocent.

J. Verdaguer, Llegenda de Montserrat

ROLDÓ

I
Al Torrent Maduxer,
si anau per móres, nines,
mirau les que culliu,
mirau bé les cullides.
Les mòres de roldó
no són les de verdissa:
aquelles són del fel,
aquestes malvasia;
les unes són gerdons,
les altres són metzina.

II
Si n'hi baxaren dues
un dia cap al tart;
derrera les moretes
corren d'assí y d'allà;
tròban así un carboncle,
cullen allà un granat,
si no una perla negra
de la illa de Ceyla;

mes, ay!, aquexes móres
éran del roldorar!

III
Lo sendemà al dematí
les campanes tòcan;
no hi havia cap malalt
a la Bonanova.
Per qui tocaran a morts?
per les dues noyes
qui en lo Torrent Maduxer
pellucàvan móres.

IV
Les móres de roldó
són negres, negres,
més negres són per dins,
puix de verí són plenes;
més plenes, ay!, ne són
les alegries del mon.

